

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA ZONEI CARSTICE PONORICI-CICLOVINA (MUNȚII SUREANU)

MARIN BAICOANA, SILVIA BURNAZ

Zona carstică Ponorici-Ciclovina este situată în partea sud-vestică a Munților Sureanu, cuprinsă între depresiunea Ponorici și localitatea Ciclovina (comuna Boșorod).

Sub aspect morfologic, zona prezintă în dreptul satului Ciclovina un relief accidentat cu pante accentuate, conuri de grohotiș, pereți verticali de peste 100 m înălțime iar în depresiunea Ponorici un relief domol, tipic platourilor carstice, cu peșteri, avene, ponoare și coline.

În zona localității Ciclovina, aflorează depozite de vîrstă permiană, pe suprafețe restrînse. Jurasicul este întilnit doar în partea estică a depresiunii, dispunîndu-se peste cristalinel Munților Sureanu. Liasicul este dezvoltat în facies de Gresten. Depozitele aflorează în zona Ciclovina și nu depășesc 100 m grosime. Doggerul se întilnește în aceeași zonă cu liasicul, dispunîndu-se transgresiv peste acesta și în contact cu șisturile cristaline. În continuitate de sedimentare se dezvoltă gresii calcareoase și calcare spatice. Acestea din urmă fac trecerea de la Dogger la Malm, care înglobează suita ce urmează în continuitatea de sedimentare, începînd prin calcare noduloase aparținînd Oxfordianului. Acestea le urmează calcare stratificate cu silixuri și calcare marnoase. Pe baza conținutului paleontologic depozitele respective, sînt atribuite Kimmeridgianului și Tithonicului. În partea nordică, depozitele jurasice sînt în contact cu șisturile cristaline aparținînd ciclului caledonice.

Zona Ponorici-Ciclovina cantonează unul dintre cele mai importante sisteme hidrocarstice din țara noastră. Între anii 1983—1987 membrii clubului de speologie „Proteus” din Hunedoara, au efectuat cercetări în această zonă, contribuind la descoperirea a 18 cavități, nesemnlate pînă în prezent în literatura de specialitate. Ele se adaugă celor 13 cavități cunoscute și inventariate în „Catalogul peșterilor din România” (C. Gofan, 1982).

Din totalul cavităților descoperite sînt prezentate în această lucrare peșterile aferente rețelei hidrocarstice Ponorici-Ciclovina cu Apă.

1. *Peștera din Valea Stînii* (syn. Peștera din Valea Calianu) (1550 m lungime, — 165 m denivelare). A fost descoperită în anul 1983 de către Marin Baicoană. Ridicarea topografică a peșterii a fost efectuată de către o echipă formată din membrii cercului de speologie „Proteus” din Hunedoara: Marin Baicoană, Alexandru Adam, Aurelian Circo, Dan Vlădănescu.

Tabel nr. 1

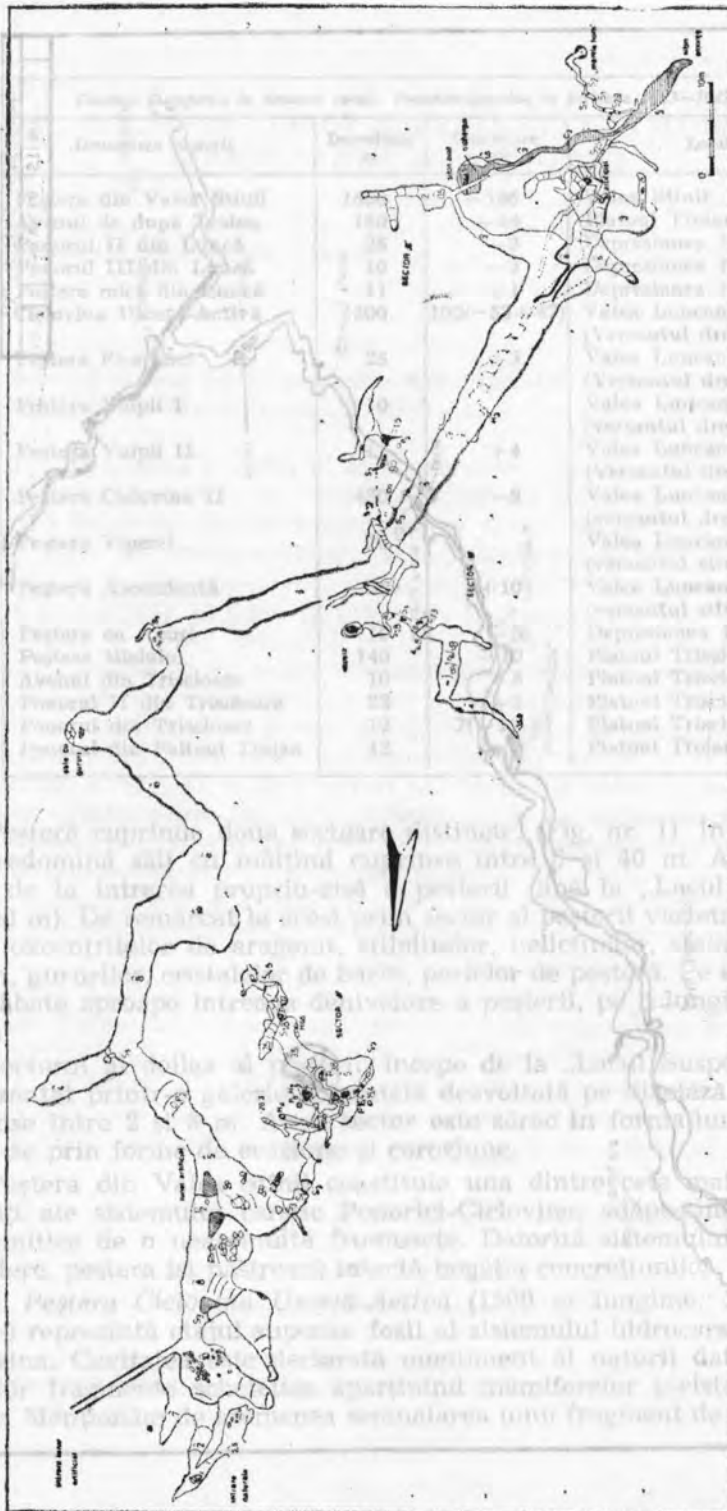
Cavități descoperite în sistemul carstic Ponorici-ciclovina în perioada 1983-1987				
Nr. crt.	Denumirea peșterii	Dezvoltare m	Denivelare m	Localitate
1.	Peștera din Valea Stînii	1550	-165	Valea Stînii
2.	Avenul de după Troian	150	-64	Platoul Troian
3.	Ponorul II din Luncă	25	-3	Depresiunea Ponorici
4.	Ponorul III din Luncă	10	-3	Depresiunea Ponorici
5.	Peștera mică din Luncă	11	+1	Depresiunea Ponorici
6.	Ciclovina Uscată-Activă	1500	100(-53+47)	Valea Luncanilor (Versantul drept)
7.	Peștera Frontalei	25	+3	Valea Luncanilor (Versantul drept)
8.	Peștera Vulpiei I	10		Valea Luncanilor (versantul drept)
9.	Peștera Vulpiei II	12	+4	Valea Luncanilor (Versantul drept)
10.	Peștera Ciclovina II	430	-8	Valea Luncanilor (versantul drept)
11.	Peștera Viperei	20		Valea Luncanilor (versantul stîng)
12.	Peștera Ascendentă	25	+10	Valea Luncanilor (versantul stîng)
13.	Peștera cu Aburi	10	-3	Depresiunea Ponorici
14.	Peștera Mielului	140	-10	Platoul Triscioare
15.	Avenul din Triscioare	10	-5	Platoul Triscioare
16.	Ponorul II din Triscioare	22	+3	Platoul Triscioare
17.	Ponorul din Triscioare	12	7(-1+6)	Platoul Triscioare
18.	Ponorul din Paltoul Troian	12	-2	Platoul Troian

Peștera cuprinde două sectoare distincte. (Fig. nr. 1). În primul sector predomină săli cu înălțimi cuprinse între 6 și 40 m. Acesta se întinde de la intrarea propriu-zisă a peșterii pînă la „Lacul Suspendat” (-150 m). De remarcat la acest prim sector al peșterii varietatea și abundența excențritelor de aragonit, stilolitelor, helictitelor, stalagmitelor lumînări, gururilor, cristalelor de bazin, perlelor de peșteră. Pe acest tronson se străbate aproape întreaga denivelare a peșterii, pe o lungime de peste 600 m.

Sectorul al doilea al peșterii, începe de la „Lacul Suspendat”, fiind reprezentat printr-o galerie orizontală dezvoltată pe diaclază, cu înălțimi cuprinse între 2 și 8 m. Acest sector este sărac în formațiuni, caracterizîndu-se prin forme de eroziune și coroziune.

Peștera din Valea Stînii constituie una dintre cele mai importante cavități ale sistemului carstic Ponorici-Ciclovina, adăpostind formațiuni stalagmitice de o neasemuită frumusețe. Datorită sistemului original de închidere, peștera își păstrează intactă bogăția concrețiunilor.

2. *Peștera Ciclovina Uscată-Activă* (1500 m lungime, 100 m denivelare) reprezintă etajul superior fosil al sistemului hidrocarstic Ponorici-Ciclovina. Cavitățile este declarată monument al naturii datorită numeroaselor fragmente scheletice aparținînd mamiferelor pleistocene descoperite. Menționăm de asemenea semnalarea unui fragment de craniu apar-

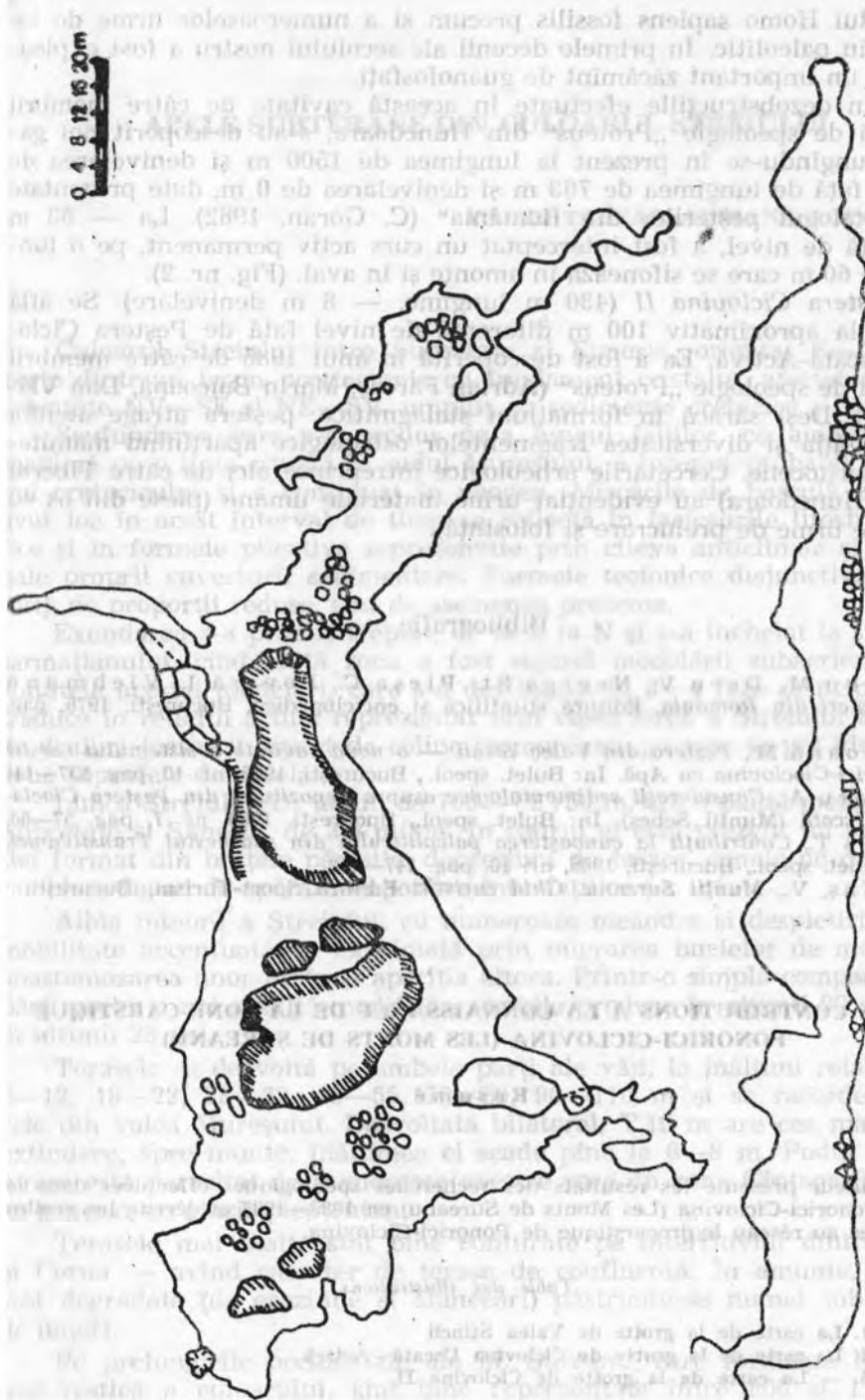

Fig. nr. 3

ținând lui *Homo sapiens fossilis* precum și a numeroaselor urme de locuire din paleolitic. În primele decenii ale secolului nostru a fost exploatat aici un important zăcămint de guanofosfați.

Prin dezobstrucțiile efectuate în această cavitate de către membrii cercului de speologie „Proteus” din Hunedoara, s-au descoperit noi galerii ajungându-se în prezent la lungimea de 1500 m și denivelarea de 100 m, față de lungimea de 763 m și denivelarea de 0 m, date prezentate în „Catalogul peșterilor din România” (C. Goran, 1982). La — 53 m diferență de nivel, a fost interceptat un curs activ permanent, pe o lungime de 60 m care se sifonează în amonte și în aval. (Fig. nr. 2).

Peștera Ciclovina II (430 m lungime, — 8 m denivelare). Se află situată la aproximativ 100 m diferență de nivel față de Peștera Ciclovina-Uscată-Activă. Ea a fost descoperită în anul 1985 de către membrii cercului de speologie „Proteus” (Adrian Farcaș, Marin Baicoană, Dan Vlădulescu). Deși săracă în formațiuni stalagmitice, peștera atrage atenția prin bogăția și diversitatea fragmentelor osteologice aparținând mamiferelor pleistocene. Cercetările arheologice întreprinse aici de către Tiberiu Mariș (Hunedoara) au evidențiat urme materiale umane (piese din os cu evidente urme de prelucrare și folosință).

Bibliografie

1. Bleahu M., Decu V., Negrea St., Pleșa C., Povară I., Viehmann I., *Peșteri din România*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, pag. 287
2. Baicoană M., *Peștera din Valea Stînii — o nouă cavitate a sistemului carstic Ponorici-Ciclovina cu Apă*. În: Bulet. speol., București, 1986, nr. 10, pag. 137—144
3. Muraru A., *Considerații sedimentologice asupra depozitului din Peștera Ciclovina-Uscată* (Munții Sebeș). În: Bulet. speol., București, 1983, nr. 7, pag. 57—68.
4. Mariș T., *Contribuții la cunoașterea paleoliticului din sud-vestul Transilvaniei*. În: Bulet. speol., București, 1986, nr. 10, pag. 147—158.
5. Trufaș, V., *Munții Sureanu. Ghid turistic*. Editura Sport-Turism, București.

DES CONTRIBUTIONS A LA CONNAISSANCE DE LA ZONE CARSTIQUE PONORICI-CICLOVINA (LES MONTS DE ȘUREANU)

Résumé

L'auteur présente les résultats des recherches spéléologiques effectuées dans le bassin Ponorici-Ciclovina (Les Monts de Sureanu) en 1983—1987 et décrite les grottes afférentes au réseau hydrocarstique de Ponorici-Ciclovina.

Table des illustrations

- Fig. nr. 1. La carte de la grotte de Valea Stincii
 Fig. nr. 2. La carte de la grotte de Ciclovina Uscată—Activă
 Fig. nr. 3. — La carte de la grotte de Ciclovina II